

Kommunledningskontoret
Tjänsteskrivelse till kommunstyrelsen

Datum:
2025-02-17

Diarienummer:
KSN-2025-00537

Handläggare:
Maria Didi

Skrivelse gällande behov av lagändring för att möjliggöra forskarutbyten och barns skolplikt

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar

1. **att** överlämna skrivelse enligt ärendets bilaga 1 till regeringen gällande behov av lagändring för att möjliggöra forskarutbyten och barns skolplikt.

Ärendet

Uppsala kommun har tillsammans med Lunds kommun tagit fram en skrivelse till regeringen för att uppmärksamma en ny dom från Kammarrätten i Stockholm. Domen begränsar skolbarns möjlighet att följa med sina föräldrar på internationella forskarutbyten, trots att svensk utbildningskvalitet kan tillgodoses. Skrivelsen lyfter behovet av en översyn av lagen för att balansera barns rätt till utbildning med Sveriges behov av internationell forskningsmobilitet.

Beredning

Ärendet har beretts av kommunledningskontoret.

Föredragning

Domen från Kammarrätten i Stockholm (Mål nr 5293-24 m.fl.) rör ett fall kopplat till Uppsala universitet och Uppsala kommun. Sammanfattningsvis handlar ärendet om ett forskarutbyte där barn med skolplikt inte medges en rätt att fullgöra skolplikten på ett alternativt sätt. Det medför ett hinder för ett tänkt forskarutbyte.

Enligt skollagen 24 kap. 23 § får ett skolpliktigt barn medges rätt att fullgöra skolplikten på annat sätt än som anges i skollagen. Det är endast möjligt om alternativet till lokalt genomförande av utbildning framstår som ett fullgott alternativ till den utbildning som

annars står barnet till buds enligt skollagen och behovet av insyn i verksamheten kan tillgodoses samt att det finns synnerliga skäl.

I domen tolkas kravet på ”synnerliga skäl” mycket restriktivt och begränsar skolbarns möjlighet att följa med sina föräldrar på forskarutbyten utomlands, även när svensk utbildningskvalitet och behov av insyn i verksamheten kan tillgodoses. Detta kan påverka Sveriges förmåga att delta i och dra nytta av internationella forskarutbyten.

Uppsala kommun och Lunds kommun uppmanar i skrivelsen regeringen att göra en översyn av lagstiftningen för att bättre balansera barns rätt till utbildning med Sveriges behov av internationella forskarutbyten.

Dialog har hållits med Uppsala universitet som stöttar detta initiativ.

Ekonomiska konsekvenser

Ärendet har inga ekonomiska konsekvenser med föreliggande förslag till beslut.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad den 17 februari 2025.
- Bilaga 1, förslag till skrivelse

Kommunledningskontoret

Birgitta Pettersson
Stadsdirektör

Ingela Hagström
Utvecklingsdirektör och
biträdande stadsdirektör

Kommunledningskontoret
Förslag till skrivelse

Handläggare:
Maria Didi

Utbildningsdepartementet
Utbildningsminister Johan Persson
Skolminister Lotta Edholm

Behov av lagändring för att möjliggöra forskarutbyten och barns skolplikt

En ny dom från kammarrätten i Stockholm (Mål nr 5293-24 m.fl.) visar att skollagens krav på ”synnerliga skäl” enligt 24 kap. 23 § skollagen tolkas mycket restriktivt och begränsar skolbarns möjlighet att följa med föräldrar på forskarutbyten utomlands, även när svensk utbildningskvalitet kan tillgodoses. Detta utgör ett hinder för Sveriges förmåga att delta i och dra nytta av internationella forskarutbyten, vilket på sikt har negativa konsekvenser för forskningens kvalitet, den akademiska friheten och Sveriges konkurrenskraft som kunskapsnation.

Vi, som företrädare för två av Sveriges främsta universitetskommuner, uppmanar regeringen att göra en översyn av lagstiftningen för att bättre balansera barns rätt till utbildning med Sveriges behov av internationella forskarutbyten. Vi föreslår därför att regeringen initierar en revidering av 24 kap. 23 § skollagen med fokus på följande aspekter:

- **Möjlighet till flexibilitet:** Inkludera forskarutbyten som ett giltigt skäl att tillåta barn att fullgöra skolplikten på annat sätt, förutsatt att utbildningen följer svenska läroplaner och tillsynskrav.
- **Barnets rätt till utbildning:** Säkerställ att barnets intressen fortsatt är centrala genom krav på insyn och kvalitet i den alternativa skolgången, samtidigt som familjens livssituation och forskarnas arbetsvillkor måste kunna beaktas.
- **Främjande av mobilitet och innovation:** Skapa en rättslig ram som underlättar tillfälliga utlandsvistelser för forskare med barn och därmed stärker Sveriges internationella position som forskningsnation.

Vi behöver fokusera på konkurrenskraft och internationalisering där en mer flexibel lagstiftning kan stärka universitetens möjligheter att rekrytera morgondagens framstående internationella forskare och skapa bättre förutsättningar för svenska forskares deltagande i globala forskningsprojekt. Detta bidrar till Sveriges utveckling som ett ledande forskningsland. Forskningens internationalisering är en nationell angelägenhet och en förutsättning för att Sverige ska kunna vara en kunskapsdriven och innovativ ekonomi. Den nuvarande lagstiftningen skapar dock onödiga hinder för

rörlighet och motverkar den akademiska friheten och utvecklingen.

Vi anser att en justering av lagstiftningen kan förena intressena av att stärka svensk forskning och samtidigt säkerställa barns rätt till utbildning. Därför välkomnar vi en dialog med regeringen och andra relevanta aktörer för att hitta en balanserad lösning som gynnar både individer och Sverige som helhet.